

Trešdiena, 2021. gada 10. februāris

P9_TA(2021)0043

Publiska piekļuve dokumentiem 2016.-2018. gadā

Eiropas Parlamenta 2021. gada 10. februāra rezolūcija Par publisku piekļuvi dokumentiem (Reglamenta 122. panta 7. punkts) — gada ziņojumi par 2016.–2018. gadu (2019/2198(INI))

(2021/C 465/06)

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību (LES) un Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD), jo īpaši LES 1., 9., 10., 11. un 16. pantu un LESD 15. pantu,
- ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu ("Harta"), jo īpaši tās 41. un 42. pantu,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 30. maija Regulu (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem ⁽¹⁾,
- ņemot vērā Parlamenta 2014. gada 11. marta rezolūciju par publisku piekļuvi dokumentiem (Reglamenta 104. panta 7. punkts) 2011.–2013. gadā ⁽²⁾,
- ņemot vērā 2016. gada 28. aprīļa rezolūciju par publisku piekļuvi dokumentiem (Reglamenta 116. panta 7. punkts) 2014. un 2015. gadā ⁽³⁾,
- ņemot vērā 2017. gada 14. septembra rezolūciju par pārredzamību, pārskatatbildību un integritāti ES iestādēs ⁽⁴⁾,
- ņemot vērā gada ziņojumus par Eiropas Ombuda darbību un Eiropas Ombuda īpašo ziņojumu par stratēģiskās izmeklēšanas lietu Nr. OI/2/2017 attiecībā uz Padomes likumdošanas procesa pārredzamību,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta 2019. gada 17. janvāra rezolūciju par Ombuda stratēģisko izmeklēšanu OI/2/2017 par ES Padomes darba sagatavošanas struktūrās notiekošo leģislatīvo diskusiju pārredzamību ⁽⁵⁾,
- ņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas (EST) un Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) judikatūru,
- ņemot vērā Komisijas, Padomes un Eiropas Parlamenta ziņojumus par Regulas (EK) Nr. 1049/2001 piemērošanu 2016., 2017. un 2018. gadā,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 6. septembra Regulu (EK) Nr. 1367/2006 par to, kā Kopienas iestādēm un struktūrām piemērot Orhūsas Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem ⁽⁶⁾,
- ņemot vērā 2017. gada 16. novembra rezolūciju par gada ziņojumu par Eiropas ombuda darbību 2016. gadā ⁽⁷⁾,
- ņemot vērā priekšsēdētājas Ursula von der Leyen Komisijai paredzētās politikas pamatnostādnes 2019.–2024. gadam,
- ņemot vērā Reglamenta 54. pantu un 122. panta 7. punktu,
- ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas ziņojumu un Konstitucionālo jautājumu komitejas atzinumu (A9-0004/2021),

⁽¹⁾ OV L 145, 31.5.2001., 43. lpp.

⁽²⁾ OV C 378, 9.11.2017., 27. lpp.

⁽³⁾ OV C 66, 21.2.2018., 23. lpp.

⁽⁴⁾ OV C 337, 20.9.2018., 120. lpp.

⁽⁵⁾ OV C 411, 27.11.2020., 149. lpp.

⁽⁶⁾ OV L 264, 25.9.2006., 13. lpp.

⁽⁷⁾ OV C 356, 4.10.2018., 77. lpp.

Trešdiena, 2021. gada 10. februāris

- A. tā kā saskaņā ar Līgumiem Savienība "ievēro pilsoņu vienlīdzības principu, pret ikvienu paužot vienlīdzīgu attieksmi savās iestādēs un struktūrās" (LES 9. pants); tā kā "katram pilsonim ir tiesības piedalīties Savienības demokrātiskajā dzīvē" un "lēmumus pieņemt iespējami atklāti, un tie cik iespējams ir tuvināti pilsoņiem" (LES 10. panta 3. punkts, kas jāskata, ņemot vērā LES preambulas 13. apsvērumu, 1. panta otro daļu un 9. pantu);
- B. tā kā LESD 15. pantā ir paredzēts, ka ES iestādēm, struktūrām, birojiem un aģentūrām jādarbojas iespējami atklāti, lai veicinātu labu pārvaldību un nodrošinātu pilsoniskās sabiedrības līdzdalību, un ka jebkuram Savienības pilsonim, kā arī jebkurai fiziskai personai, kas dzīvo kādā dalībvalstī, vai juridiskai personai, kam ir juridiskā adrese kādā dalībvalstī, ir tiesības piekļūt Savienības iestāžu un struktūru dokumentiem;
- C. tā kā tiesības piekļūt dokumentiem un to pamattiesību statuss ir papildus uzsvērts 42. pantā Hartā, kurai tagad ir "tāds pats juridiskais spēks kā Līgumiem" (LES 6. panta 1. punkts); tā kā tiesības piekļūt dokumentiem ļauj iedzīvotājiem reāli izmantot savas tiesības pārbaudīt ES iestāžu, struktūru, biroju un aģentūru darbu un darbības, jo īpaši likumdošanas procesu;
- D. tā kā ES iestāžu darbībai būtu jāatbilst tiesiskuma principam; tā kā ES iestādēm ir jācenšas nodrošināt pēc iespējas augstākus pārredzamības, pārskatatbildības un integritātes standartus; tā kā šie vadošie principi ir izšķirīgi svarīgi tam, lai veicinātu labu pārvaldību ES iestādēs un palielinātu atklātību ES darbībā un tās lēmumu pieņemšanas procesā; tā kā pilsoņu uzticēšanās ES iestādēm ir būtiska, lai nodrošinātu demokrātiju, labu pārvaldību un efektīvu politikas veidošanu; tā kā pārredzamība un piekļuve dokumentiem būtu jāgarantē arī attiecībā uz ES politikas virzienu īstenošanu visos līmeņos un ES finansējuma izmantošanu; tā kā atklātība un pilsoniskās sabiedrības līdzdalība ir neatņemams elements labas pārvaldības veicināšanā ES iestādēs; tā kā saskaņā ar demokrātijas pamatprincipiem pilsoņiem ir tiesības zināt lēmumu pieņemšanas procesu un sekot tam; tā kā Eiropas Parlaments savā likumdošanas procedūrā, arī komiteju posmā, darbojas ļoti pārredzami, kas dod iespēju pilsoņiem, medijiem un ieinteresētajām personām novērot, kā un kāpēc tiek pieņemti lēmumi, un skaidri identificēt Parlamentā pastāvošās atšķirīgās nostājas un konkrētu priekšlikumu avotus, kā arī sekot līdz galīgo lēmumu pieņemšanai;
- E. tā kā saskaņā ar LES 16. panta 8. punktu Padomes sanāksmēm, ja tā lemj un balso par leģislatīva akta projektu, jābūt atklātām; tā kā ombude uzskata, ka pašreizējā prakse, saskaņā ar ko lielākajai daļai notiekošo likumdošanas procedūru darba sagatavošanas dokumentu tiek piešķirts statuss "LIMITE", ir pilsoņu tiesību piekļūt maksimāli plašam likumdošanas dokumentu klāstam nesamērīgs ierobežojums⁽⁸⁾; tā kā tas, ka Padome nav apņēmusies nodrošināt pārredzamību, norāda uz Padomes kā ES līdztiesīga likumdevēja pārskatatbildības trūkumu;
- F. tā kā ombudes 2019. gadā pabeigtajās izmeklēšanās visbiežāk bažas ir paustas par pārredzamību, pārskatatbildību un publisku piekļuvi informācijai un dokumentiem (24,6 %), kam seko pakalpojumu sniegšanas kultūra (19,8 %) un rīcības brīvības robežu pienācīga ievērošana (16,1 %); tā kā citi jautājumi attiecās uz procesuālo tiesību ievērošanu, piemēram, attiecībā uz tiesībām tikt uzklautam, pamattiesībām, ētikas aspektiem, sabiedrības līdzdalību ES lēmumu pieņemšanā, tostarp pārkāpuma procedūrās, ES iepirkumu konkursu, dotāciju un līgumu pareizu finanšu vadību un ES personāla jautājumu labu pārvaldību;
- G. tā kā 2018. gadā ombude publicēja jaunu tīmekļa vietni, kas ietver pārskatītu un iespējamiem sūdzību iesniedzējiem domātu, viegli lietojamu saskarni; tā kā ombudes "paātrinātā procedūra" attiecībā uz sūdzību izskatīšanu par publisku piekļuvi dokumentiem iemieto ombudes apņemšanos sniegt palīdzību un ātri pieņemt lēmumus sakarā ar jautājumiem, kuros cilvēki šādu palīdzību lūdz;
- H. tā kā ombudes stratēģiskajā izmeklēšanā OI/2/2017/TE konstatēts, ka pārredzamības trūkums Padomē attiecībā uz tās likumdošanas dokumentu publisku pieejamību un tās pašreizējo praksi lēmumu pieņemšanas procesā – konkrēti sagatavošanas stadijā Padomes darba sagatavošanas struktūrās, tostarp tās komitejās, darba grupās un Pastāvīgo

⁽⁸⁾ <https://www.ombudsman.europa.eu/lv/recommendation/en/89518>

Trešdiena, 2021. gada 10. februāris

pārstāvju komitejā (COREPER) – ir administratīva kļūme; tā kā, ņemot vērā to, ka Padome ombudes ieteikumus īstenot nevēlējas, ombude 2018. gada 16. maijā iesniedza īpašo ziņojumu OI/2/2017/TE par Parlamenta iespējām pārraudzīt Padomes likumdošanas procesu; tā kā Eiropas Parlaments savā 2019. gada 17. janvāra rezolūcijā par Ombuda stratēģisko izmeklēšanu atbalstīja ombudes ieteikumus;

1. tā kā Lietā Nr. 1302/2017/MH par to, kā Komisija izskatīja pieprasījumu par publisku piekļuvi tās juridiskā dienesta atzinumiem par pārredzamības reģistru, ombude konstatēja, ka Komisijas pastāvīgā atteikšanās piešķirt plašāku piekļuvi minētajiem dokumentiem ir pārvaldības kļūme, jo Komisija nav bijusi iespējami atvērta un pretimnākoša pat attiecībā uz pasākumu, kura mērķis ir veicināt pārredzamību, lai palielinātu ES leģitimitāti un pārskatatbildību,

Pārredzamība plašākā skatījumā

1. pauz nelauzamu apņēmību tuvināt iedzīvotājus savam lēmumu pieņemšanas procesam; uzsver, ka pārredzamība un pārskatatbildība ir būtiski faktori, kas palīdz saglabāt Savienības pilsoņu uzticēšanos Savienības politiskajām, likumdošanas un administratīvajām darbībām; uzsver, ka LES 10. panta 3. punktā pārstāvības demokrātija ir atzīta par vienu no galvenajiem ES demokrātiskajiem principiem, tādējādi uzsverot, ka lēmumi jāpieņem, cik iespējams, tuvināti pilsoņiem; atgādina, ka pilnībā demokrātiska un pārredzama lēmumu pieņemšanas Eiropas līmenī ir obligāti nepieciešama tam, lai palielinātu iedzīvotāju uzticēšanos ES iestādēm; uzsver, ka visām ES iestādēm būtu jāvirzās uz priekšu ar līdzīgu pārredzamības līmeni;

2. ar gandarījumu pieņem zināšanai to, ka ir izraudzīts par pārredzamību atbildīgais komisārs, kura uzdevums ir palielināt likumdošanas procesa pārredzamību Eiropas iestādēs;

3. atgādina, ka Eiropas Parlaments atklāti un pārredzami pārstāv Eiropas pilsoņu intereses, pilnībā viņus informējot, kā to apstiprinājusi ombude, un pieņem zināšanai progresu, ko panākusi Komisija, uzlabojot savus pārredzamības standartus; ir ļoti nobažījies par to, ka, neraugoties uz Parlamenta un Ombuda aicinājumiem un ieteikumiem, Padome vēl nav ieviesusi salīdzināmus standartus un ka lēmumu pieņemšanas process Padomē ne tuvu nav pārredzams; aicina Padomi praksē īstenot attiecīgos ES Tiesas nolēmumus un neapiet tos; atzinīgi vērtē paraugpraksi, ko piekopj dažas Padomes prezidentvalstis, kā arī dažas dalībvalstis, kuras publisko Padomes dokumentus, tostarp Padomes prezidentvalsts ierosinājumus;

4. atzinīgi vērtē to, ka Eiropas Savienības Padome sakarā ar Ombuda ierosināto lietu Nr. 1011/2015/TN ir nolēmusi piemērot Regulu (EK) Nr. 1049/2001 dokumentiem, kas ir tās ģenerālsekretariāta rīcībā saistībā ar uzdevumiem, kuri domāti dažādu starpvaldību iestāžu un struktūru atbalstam, piemēram, saistībā ar attiecīgā paneļa atzinumiem par kandidātu piemērotību Eiropas Savienības Vispārējās tiesas tiesneša un ģenerālvokāta pienākumu pildīšanai; atzinīgi vērtē Ombuda atzinumu, ka jautājumā par to, kā pareizi līdzsvarot vajadzību aizsargāt to cilvēku persondatus, kuru atbilstība augsta līmeņa publiskam amatam tiek vērtēta, un vajadzību nodrošināt maksimālu pārredzamību lēmumos par augsta līmeņa publisku amatpersonu iecelšanu amatā, būtu dodama priekšroka lielākai atklātībai;

5. pauz nožēlu par to, ka Komisija bieži Parlamentam sniedz tikai ļoti ierobežotu informācijas daudzumu par ES tiesību aktu īstenošanu; aicina iestādes ievērot lojālas sadarbības principu un publiskot šo informāciju pēc pašu iniciatīvas; pauz nožēlu par Komisijas atteikumu publiskot statistiku, kas raksturo ES politikas virzienu efektivitāti, tādējādi mazinot iespējas veikt tādu politikas virzienu publisko kontroli, kas ievērojami ietekmē pamattiesības; aicina Komisiju uzņemties lielāku iniciatīvu šādas statistikas publiskošanā, lai pierādītu, ka minētie politikas virzieni ir nepieciešami un samērīgi tiem izvirzītā mērķa sasniegšanai; aicina Komisiju būt pārredzamai attiecībā uz līgumiem ar trešām pusēm; aicina Komisiju uzņemties lielāku iniciatīvu nekā pašlaik un publiskot iespējami daudz informācijas par konkursa procesiem;

6. uzsver, cik svarīgi ir pasākumi, kas ir veikti, lai vairotu to lēmumu pārredzamību, kuri ir pieņemti pārkāpuma procedūru ietvaros; īpaši prasa padarīt sabiedrībai pieejamus dokumentus, ko Komisija nosūta dalībvalstīm saistībā ar šādām procedūrām, un attiecīgās atbildes;

7. uzsver, ka starptautiskie nolīgumi ir juridiski saistoši un ietekmē ES tiesību aktus, un uzsver vajadzību nodrošināt pārredzamību visā sarunu vešanas procesā; atgādina, ka saskaņā ar LESD 218. pantu Parlaments ir pilnībā un nekavējoties jāinformē visos procedūras posmos, kamēr sarunas notiek; aicina Komisiju pastiprināt centienus un nodrošināt pilnīgu atbilstību LESD 218. pantam;

Trešdiena, 2021. gada 10. februāris

8. pauž dziļu nožēlu par to, ka Komisija un Padome uzstāj uz aizklātu sanāksmju rīkošanu bez pienācīga pamatojuma; uzskata, ka pieprasījumi rīkot slēgtas sanāksmes būtu pienācīgi jāizvērtē; aicina noteikt skaidrus kritērijus un noteikumus, kas reglamentētu pieprasījumus rīkot slēgtas sanāksmes ES iestādēs;
9. norāda, ka pārredzama likumdošana ir ārkārtīgi svarīga pilsoņiem, un ka tā ir būtisks veids, kā nodrošināt pilsoņu aktīvu līdzdalību likumdošanas procesā; atzinīgi vērtē 2016. gada Iestāžu nolīgumu par labāku likumdošanas procesu (IIA) un tajā pausto trīs Eiropas Savienības iestāžu apņemšanos nodrošināt likumdošanas procedūras pārredzamību, pamatojoties uz attiecīgajiem tiesību aktiem un judikatūru, tostarp pienācīgi risinot trīspusējās sarunas;
10. nolūkā palielināt pārredzamību aicina iestādes turpināt sarunas par īpašas vienotas un lietotājdraudzīgas datubāzes izveidi par likumdošanas procedūru aktuālo situāciju (kopīgā likumdošanas datubāze), kā saskaņots Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu;
11. atzinīgi vērtē jau uzsāktās iniciatīvas, ar kurām pievēršas sabiedrības prasībām palielināt pārredzamību, piemēram, deleģēto aktu starpiestāžu reģistrs, kas sāka darbību 2017. gada decembrī kā Parlamenta, Komisijas un Padomes kopīgs instruments, ar ko tiek nodrošināta piekļuve visam deleģēto aktu aprites ciklam;
12. norāda, ka būtu vēl vairāk jāpalielina komiteju procedūru pārredzamība un Komitoloģijas reģistra pieejamība un ka būtu jāveic izmaiņas tā saturā, lai nodrošinātu lēmumu pieņemšanas procesa lielāku pārredzamību; uzsver, ka reģistra meklēšanas funkciju uzlabošanai, paredzot iespēju meklēt pēc politikas jomas, vajadzētu būt šā procesa būtiskam elementam;
13. atzinīgi vērtē jauno Komisijas locekļu rīcības kodeksu, kas stājās spēkā 2018. gada februārī un kas palielina pārredzamību galvenokārt attiecībā uz komisāru un interešu pārstāvju sanāksmēm, kā arī atsevišķo komisāru darba braucieni izmaksām; pauž nožēlu par to, ka Padome joprojām nav pieņēmusi saviem locekļiem paredzētu rīcības kodeksu, un mudina Padomi bez turpmākas kavēšanās šādu kodeksu pieņemt; uzstāj, ka Padomei ir jābūt tikpat pārskatatbildīgai un pārredzamai tāpat kā pārējām iestādēm;
14. atgādina par pārskatīto Reglamentu, saskaņā ar kuru deputāti ir aicināti iedibināt sistemātisku praksi, ka tikšanās notiek tikai ar tiem interešu pārstāvjiem, kas ir reģistrēti Pārredzamības reģistrā; atgādina arī, ka deputāti ir aicināti tiešsaistē publiskot visas ieplānotās tikšanās ar interešu pārstāvjiem, uz kurām attiecas pārredzamības reģistra darbības joma, savukārt referentiem, ēnu referentiem un komiteju priekšsēdētājiem ir pienākums par katru ziņojumu tiešsaistē publiskot visas ieplānotās tikšanās ar interešu pārstāvjiem, uz kurām attiecas pārredzamības reģistra darbības joma; tomēr šajā sakarā norāda, ka ievēlētie pārstāvji drīkst bez ierobežojumiem tikties ar jebkuru personu, kuru tie uzskata par savā politiskajā darbā vajadzīgu un svarīgu;
15. uzskata, ka pašreizējās tehniskās iespējas atrast informāciju par nostāju, ko balsojumos pauduši Eiropas Parlamenta deputāti, nav lietotājiem ērtas, jo, lai to paveiktu, lietotājam Parlamenta tīmekļa vietnē ir jāpārskata PDF formāta datnes, kuros apkopota informācija par simtiem dažādu balsojumu, kas neveicina ES pārredzamību; aicina ieviest lietotājdraudzīgu sistēmu, kurā būtu iespējams skatīt tekstu, par ko ir balsots katrā balsošanā pēc saraksta, un filtrēt un vienlaikus apskatīt to, kā par šo tekstu balsojusi katra politiskā grupa un katrs EP deputāts;
16. atzinīgi vērtē to, ka sarunas par Komisijas priekšlikumu par iestāžu nolīgumu par obligātu Pārredzamības reģistru (COM(2016)0627) beidzot ir noslēgušās, un mudina trīs Eiropas Savienības iestādes to bez kavēšanās īstenot; uzsver — lai saglabātu augstu iedzīvotāju uzticības līmeni Eiropas iestādēm, ir jāpalielina iestāžu iekšējo sanāksmju pārredzamība;
17. mudina arī valstu valdību locekļus un parlamentu deputātus tikties uz lielāku pārredzamību attiecībā uz savām sanāksmēm ar interešu pārstāvjiem, jo, ja viņi pieņem lēmumus ES jautājumos, viņus plašākā izpratnē var uzskatīt par ES likumdošanas procesa daļu;

Piekļuve dokumentiem

18. atgādina, ka tiesības uz publisku piekļuvi iestāžu dokumentiem ir Līgumos un Hartā nostiprinātas pamattiesības, kas ir nesaraujami saistītas ar iestāžu demokrātisko būtību; uzsver, ka būtiski svarīgas ir maksimāli plašas iespējas izmantot šīs tiesības pēc iespējas agrākā procesa stadijā, jo tās ļauj veikt ES iestāžu darbu un darbību demokrātisku pārbaudi; atgādina, ka iedzīvotāju uzticēšanās politiskajām institūcijām ir svarīgs pārstāvības demokrātijas stūrakmens;

Trešdiena, 2021. gada 10. februāris

19. atgādina par aicinājumiem, kas pausti iepriekš pieņemtajās rezolūcijās par publisku piekļuvi dokumentiem; pauž nožēlu par to, ka Komisija un Padome nav pienācīgi reaģējusi uz vairākiem Parlamenta izteiktiem priekšlikumiem;
20. norāda, ka pārredzamībai un pilnīgai piekļuvei iestāžu rīcībā esošajiem dokumentiem arī turpmāk ir jābūt normai saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001 un ka, kā jau noteikts Tiesas iedibinātajā judikatūrā, izņēmumi attiecībā uz minēto normu ir jāinterpretē stingri, ņemot vērā sevišķi svarīgās sabiedrības intereses, kas pamato dokumentu nodošanu atklātībai;
21. atgādina, cik svarīgi ir dokumentiem nenoteikt pārāk augstu klasifikācijas līmeni, kas varētu negatīvi ietekmēt publisko kontroli; pauž nožēlu par to, ka oficiālajiem dokumentiem bieži vien tiek noteikts pārāk augsts klasifikācijas līmenis; atkārtoti pauž nostāju, ka būtu jāizstrādā skaidri un vienoti noteikumi par dokumentu klasifikāciju un deklasifikāciju;
22. pieņem zināšanai to, ka vislielākais sākotnējo pieteikumu skaits par konkrētiem dokumentiem tiek iesniegti Komisijai (2018. gadā — 6 912), kam seko Padome (2018. gadā — 2 474) un Parlaments (2018. gadā — 498); atzinīgi vērtē kopējo pozitīvo atbilžu īpatsvaru (2018. gadā: Komisija 80 %, Padome 72,2 % un Parlaments 96 %);
23. ar interesi konstatē, ka visbiežāk minētie atteikuma iemesli bija vajadzība aizsargāt iestāžu lēmumu pieņemšanas procesu, personu privāto dzīvi un neaizskaramību, un konkrētas fiziskas vai juridiskas personas komerciālās intereses; norāda arī, ka Parlaments — galvenokārt gadījumos, kad tika pieprasīti Prezīdija dokumenti — kā atteikuma iemeslu ir norādījis arī juridisko konsultāciju aizsardzību, savukārt Komisija kā iemeslus ir norādījusi arī pārbaužu, izmeklēšanas un revīziju veikšanu un sabiedrisko drošību;
24. atzinīgi vērtē Eiropas Savienības Tiesas lēmumu lietā C-213/15 P (Komisija / *Patrick Breyer*), kurā tiesa atstāja spēkā Vispārējās tiesas spriedumu, konstatējot, ka Komisija nedrīkst liegt piekļuvi nevienam tās rīcībā esošam dalībvalsts rakstiskam iesniegumam, ja vienīgais pamatojums atteikumam ir tas, ka attiecīgais dokuments ir saistīts ar tiesas procesu; norāda, ka Tiesa uzskata, ka jebkurš lēmums par šādu pieteikumu par piekļuvi ir jāpieņem, balstoties uz Regulu (EK) Nr. 1049/2001, un ka principā dokumenti, kas saistīti ar tiesvedības darbu Tiesā, nav ārpus minētās regulas darbības jomas, ja tie atrodas regulā minēto ES iestāžu (šajā konkrētajā gadījumā — Komisijas) valdījumā;
25. atbalsta pilsoniskās sabiedrības⁽⁹⁾ aicinājumu nodrošināt Eiropas Savienības Tiesas atklāto sēžu straumēšanu tiešsaistē, kā jau tiek darīts dažu valsts un starptautisko tiesu (Francijas Conseil Constitutionnel un Eiropas Cilvēktiesību tiesas) sēžu gadījumā;
26. atgādina par savu aicinājumu Komisijai un Padomei, kas tika izteikts 2016. gada 28. aprīļa rezolūcijā par publisku piekļuvi dokumentiem 2014.–2015. gadā;
27. atgādina, ka Regulas (EK) Nr. 1049/2001 pārskatīšana kopš 2012. gada divas reizes ir tikusi bloķēta, un ar nožēlu pieņem zināšanai Komisijas nodomu šo priekšlikumu atsaukt; mudina visas iesaistītās puses uzsākt procesu no jauna un turpināt darbu pie pārskatīšanas, lai regulas noteikumus pielāgotu Lisabonas līgumam un nodrošinātu, ka tās darbības joma aptver visas ES iestādes, struktūras un aģentūras, ar virsmērķi paplašināt un uzlabot ES iedzīvotāju piekļuvi ES dokumentiem;
28. atgādina, ka pēc LES un LESD stāšanās spēkā tiesības piekļūt dokumentiem attiecas uz visām ES iestādēm, struktūrām un aģentūrām, kā noteikts LESD 15. panta 3. punktā; uzskata, ka Regula (EK) Nr. 1049/2001 būtu jāgroza un jāmodernizē, lai nodrošinātu tās atbilstību Līgumiem un reaģētu uz pārmaiņām, kas ir notikušas šajā jomā, kā arī ņemot vērā attiecīgo EST un ECT judikatūru; tāpēc mudina visas trīs iestādes konstruktīvi strādāt, lai panāktu pārskatītas regulas pieņemšanu;
29. uzsver to, ka nodrošināt iedzīvotājiem iespēju sekot līdzi likumdošanas procesam, to saprast un tajā piedalīties ir Līgumos paredzēta juridiska prasība un demokrātiskas pārbaudes un demokrātijas vispārīgs priekšnoteikums; uzskata, ka tad, ja dialogu darba gaitā ir sagatavoti dokumenti, piemēram, darba kārtības, rezultātu kopsavilkumi, protokoli un Padomes vispārējās pieejas, šie dokumenti, ja tādi ir pieejami, un tādā formātā, kādā tie ir pieejami, ir saistīti ar likumdošanas procedūrām un pret tiem principā nedrīkst attiekties citādi kā pret citiem likumdošanas dokumentiem;

⁽⁹⁾ <https://thegoodlobby.eu/campaigns/openletter-to-the-president-of-the-court-of-justice-of-the-european-union-asking-foreu-courts-to-live-stream-their-publichearings>

Trešdiena, 2021. gada 10. februāris

30. uzsver, cik nozīmīga ir pārredzamība un publiska piekļuve dokumentiem; uzsver, ka augsta līmeņa pārredzamība likumdošanas procesā ir vajadzīga, lai iedzīvotāji, plašsaziņas līdzekļi, pilsoniskā sabiedrība un citas ieinteresētās personas varētu no savām ievēlētajām amatpersonām un valdībām prasīt atbildību; pauž atzinību par nozīmīgo lomu, kas ombudei ir kā kontaktpunktam un starpnieci starp ES iestādēm un iedzīvotājiem, un uzsver ombudes darbu pie tā, lai palielinātu iestāžu atbildību par ES likumdošanas procesu iedzīvotāju priekšā;

31. atgādina, ka ombude uzskata, ka piekļuvi dokumentiem, jo īpaši likumdošanas dokumentiem, drīkst ierobežot tikai izņēmuma gadījumos un tikai absolūti nepieciešamā apmērā; atzinīgi vērtē ombudes "paātrināto procedūru" attiecībā uz piekļuvi dokumentiem, bet pauž nožēlu par to, ka ombudes ieteikumi nav juridiski saistoši;

32. norāda, ka jebkurš lēmums, ar kuru tiek liegta publiska piekļuve dokumentiem, ir jāpamato ar skaidri un stingri noteiktiem juridiskajiem izņēmumiem, kas papildināti ar izsvērtu un konkrētu pamatojumu, ļaujot iedzīvotājiem izprast piekļuves liegšanu un efektīvi izmantot pieejamos tiesiskās aizsardzības līdzekļus; ar bažām norāda, ka pašlaik vienīgais veids, kā iedzīvotāji var likumīgi apstrīdēt lēmumu par pieprasījuma par piekļuvi dokumentiem noraidīšanu, ir prasība Eiropas Savienības tiesā, bet šis process var būt ilgs, tam pastāv augstu izmaksu risks un tā iznākums var būt neskaidrs, kas rada nesamērīgu slogu iedzīvotāju iespējām apstrīdēt šādus lēmumus un tādējādi attur viņus no minēto iespēju izmantošanas;

33. šajā sakarā aicina ES iestādes, struktūras un aģentūras pieņemt raitākas, mazāk apgrūtinātas un pieejamākas procedūras, lai izskatītu sūdzības par piekļuves atteikumiem; uzskata, ka proaktīvāka pieeja varētu palīdzēt nodrošināt efektīvu pārredzamību, kā arī novērst nevajadzīgus juridiskus strīdus, kas varētu radīt liekas izmaksas un slogu gan iedzīvotājiem, gan iestādēm; uzskata, ka līdzekļu trūkumam nevajadzētu liegt iespēju iedzīvotājiem apstrīdēt lēmumus; atgādina par Harta nostiprināto iespēju pieprasīt juridisko palīdzību; aicina ES iestādes nepieprasīt pretējai pusei pašai segt tiesāšanās izdevumus;

34. šajā sakarā atgādina ombudes 2017. gada 19. decembra lēmumu Lietā Nr. 682/2014/JF, kurā secināts, ka Komisijas prasība visām personām, kuras pieprasa nodrošināt publisku piekļuvi dokumentiem, korespondences nolūkos norādīt savu parastā pasta adresi, ir pārvaldības kļūme, un uzsvērts secinājums — uzstājot uz to, ka iedzīvotājiem ir jāatjauno savi pieprasījumi un jāievēro liekas procesuālas formalitātes, kurām nav acīmredzama lietderīga mērķa, tiek izrādīta neciena pret iedzīvotāju pamattiesībām;

35. pauž lielu nožēlu par to, ka lielāko daļu dokumentu par likumdošanas procedūrām Padome npublicē proaktīvi un tādējādi liedz iedzīvotājiem uzziņāt, kuri dokumenti tiešām eksistē, un tādējādi ierobežo viņu tiesības pieprasīt publisku piekļuvi dokumentiem; pauž nožēlu par to, ka Padomes sniegtā pieejamā informācija par normatīvajiem dokumentiem ir meklējama reģistrā, kas nav pilnīga un lietotājdraudzīga; aicina Padomi iekļaut ar likumdošanas procedūrām saistītos dokumentus lietotājdraudzīgā publiskā reģistrā, tādējādi pilnībā atspoguļojot sabiedrības intereses attiecībā uz pārredzamību un radot iespējas veikt likumīgu kontroli ne tikai pilsoņiem, bet arī valstu parlamentiem;

36. mudina Padomi savas darba metodes saskaņot ar parlamentāras un līdzdalības demokrātijas principiem, kā prasīts Līgumos, un atkārtoti, ka Padomes pārskatatbildībai un pārredzamībai ir jābūt tādā pašā līmenī kā pārējām iestādēm;

37. pilnībā atbalsta ieteikumus, ko Padomei pēc stratēģiskās izmeklēšanas izteikusi Eiropas ombude, respektīvi: a) sistemātiski protokolēt dalībvalstu pausto nostāju diskusijās ar sagatavošanas struktūrām, b) izstrādāt skaidrus un publiski pieejamus kritērijus dokumentu atzīšanai par "LIMITE" dokumentiem, c) sistemātiski pārskatīt "LIMITE" dokumentu statusu pirms katra konkrēta tiesību akta galīgās pieņemšanas, kā arī šādu pārskatīšanu veikt pirms neoficiālām sarunām dialogos jeb brīža, kad Padomē jau vajadzētu būt panāktai sākotnējai nostājai; mudina Padomi veikt visus pasākumus, lai iespējami drīz īstenotu ombudes ieteikumus un garantētu tās sagatavošanas struktūrās notiekošo leģislatīvo diskusiju pārredzamību;

38. uzskata, ka Padomes pašreizējā prakse, saskaņā ar ko lielākajai daļai notiekošo likumdošanas procedūru darba sagatavošanas dokumentu tiek piešķirts statuss "LIMITE", ierobežo pilsoņu tiesības uz maksimāli plašu likumdošanas dokumentu klāsta publisku pieejamību;

Trešdiena, 2021. gada 10. februāris

39. ņem vērā to, ka pēc Vispārējās tiesas sprieduma *De Capitani* lietā⁽¹⁰⁾ ir ievērojami palielinājies Parlamentam iesniegto pieteikumu skaits, ar kuriem pieprasīta publiska piekļuve trialoga sanāksmēs apspriestajiem vairāksleju dokumentiem un ar gandarījumu konstatē, ka kopš minētā sprieduma Parlaments ir darījis pieejamus visus vairāksleju dokumentus, kuriem pieprasīta piekļuve saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001; atzinīgi vērtē šo sasniegumu, jo likumdošanas procesa atklātība ļauj palielināt iestāžu leģitimitāti ES iedzīvotāju skatījumā; uzsver, ka minētā vispārējā prasība nodrošināt dokumentu pieejamību ir vislietderīgākais instruments, kas ļauj ES iestādēm reaģēt uz pieprasījumu par piekļuvi dokumentiem skaita milzīgo pieaugumu;

40. uzsver, ka Tiesas spriedumā *De Capitani* lietā (T-540/15) ir teikts, ka uz iestādes uzskatiem, kas ir atspoguļoti “četrusleju” dokumentā, vispārējā prezumpcija par neizpaušanu neattiecas; konstatē, ka trialoga dokumentu saturs jutīgā iedaba pati par sevi nebija uzskatāma par publiskas pieejas atteikuma pietiekamu pamatu;

41. atgādina, ka Vispārējās tiesas secinājumi attiecas uz visām ES iestādēm un ka Tiesa skaidri norāda — ja dokumentam, kura izcelsme ir ES iestādes, piemēro izņēmumu attiecībā uz sabiedrības piekļuves tiesībām, attiecīgajai iestādei ir nepārprotami jāizvērtē un precīzi jāpaskaidro, kāpēc piekļuve šim dokumentam var konkrēti un reāli kaitēt interesēm, ko aizsargā izņēmums, un jo īpaši, kāpēc pilnīga piekļuve attiecīgajiem dokumentiem konkrēti un reāli kaitētu lēmumu pieņemšanas procesam, tādējādi paredzot, ka šim riskam ir jābūt pamatoti paredzamam, nevis tikai hipotētiskam; uzsver, ka katrs atteikums nodrošināt piekļuvi dokumentiem ir pilnībā jāpamato;

42. atzinīgi vērtē to, ka lietā *ClientEarth* pret Komisiju ir ievērojami precizēti, uz ko tieši attiecas jēdziens “likumdošanas dokumenti”, un ka ES Tiesa konstatēja, ka dokumenti, kas sagatavoti, veicot ietekmes novērtējumu, ir uzskatāmi par likumdošanas dokumentiem, tāpēc tos nevar aizsargāt ar vispārēju nepubliskošanas prezumpciju;

43. pauž nožēlu par to, ka Padomes, Komisijas un Parlamenta juridisko dienestu sniegto padomu pieejamība ir ierobežota, un ka Parlamenta juridiskā dienesta sniegtās konsultācijas bieži vien nav pieejamas pat citu komiteju locekļiem; aicina iestādes nodrošināt pārredzamību;

44. pieņem zināšanai Eiropas Ombuda 2020. gadā uzsāktās izmeklēšanas par aģentūras Frontex praksi saistībā ar ES noteikumos paredzētajiem aģentūras pienākumiem attiecībā uz publisku piekļuvi dokumentiem; mudina aģentūru reaģēt uz Eiropas ombudes konstatējumiem un izpildīt ombudes ieteikumu atjaunināt dokumentu reģistru un publiskot aģentūras rīcībā esošo un dokumentu reģistrā neiekļauto sensitīvo dokumentu skaitu⁽¹¹⁾;

45. uzsver, cik nozīmīgi administratīvu kļūmju atklāšanā ir trauksmes cēļi, un atbalsta pasākumus, kuru nolūks ir uzlabot trauksmes cēļu aizsardzību pret represijām; aicina visas iestādes izvērtēt un, ja vajadzīgs, pārskatīt savus iekšējos noteikumus ziņošanai par ļaundarbībām;

46. mudina Komisiju nodrošināt visu cerības pirkuma līgumu, kas starp ES un privātiem uzņēmumiem noslēgti veselības aizsardzības jomā, jo īpaši saistībā ar vakcīnu iegādi, publisku pieejamību pilnā redakcijā;

Secinājumi

47. uzsver, ka vajadzība pēc pārredzamības ir rūpīgi jālīdzsvaro ar vajadzību aizsargāt persondatus un nodrošināt iespējas vajadzības gadījumā lēmumus pieņemt ar noteiktu konfidencialitātes pakāpi;

48. stingri uzsver, ka jebkuri izņēmumi attiecībā uz ES dokumentu vai informācijas publisku pieejamību ir jāanalizē katrā gadījumā individuāli, ņemot vērā apsvērumu, ka principā šo dokumentu publisku pieejamību pieprasa noteikumi, bet atkāpes no šiem noteikumiem ir jāinterpretē stingri;

49. prasa visām iestādēm, struktūrām, birojiem un aģentūrām izstrādāt vienotu pieeju dokumentu pieejamības nodrošināšanā, kas attiecas arī uz procedūru trialoga dokumentu pieejamības nodrošināšanai, un pastāvīgi censties rast un izstrādāt jaunas metodes un pasākumus, kuru nolūks būtu panākt maksimālu pārredzamību;

⁽¹⁰⁾ Vispārējās tiesas 2018. gada 22. marta spriedums lietā *Emilio de Capitani* pret Eiropas Parlamentu, T-540/15, ECLI:EU:T:2018:167.

⁽¹¹⁾ <https://www.ombudsman.europa.eu/lv/solution/en/137293>

Trešdiena, 2021. gada 10. februāris

50. aicina iestādes nodrošināt likumdošanas procedūru pārredzamību, pamatojoties uz attiecīgajiem tiesību aktiem, judikatūru un Ombuda ieteikumiem;

51. prasa iestādēm uzlabot saziņu visā likumdošanas procesā un proaktīvi nodot atklātībai lielāku klāstu to rīcībā esošu ar likumdošanas procedūrām saistītu dokumentu pēc iespējas vienkāršākā, lietotājdraudzīgākā un vieglāk pieejamā veidā ar savu publisko tīmekļa vietņu un citu saziņas līdzekļu starpniecību; uzsver, ka ir jāpalielina pārredzamība attiecībā uz lēmumu pieņemšanu pārkāpuma procedūrās; aicina iestādes pastiprināt centienus, ko tās veida, lai izveidotu īpašu vienotu un lietotājdraudzīgu datubāzi par pašlaik notiekošo likumdošanas procedūru aktuālo situāciju, kā saskaņots Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu, kas palīdzētu nodrošināt pārredzamību dažādajās likumdošanas procesa stadijās un uzlabotu iedzīvotāju izpratni par ES likumdošanas procedūrām;

52. atgādina, ka saskaņā ar LES 3. pantu un Pamattiesību hartu ir jārespektē Savienības valodu bagātīgā daudzveidība; aicina Eiropas Savienības iestādes darīt visu iespējamo, lai nodrošinātu piekļuvi dokumentiem visās Eiropas Savienības oficiālajās valodās.

53. uzsver, ka atklātas un demokrātiskas sabiedrības ir atkarīgas no iedzīvotāju spējas piekļūt dažādiem pārbaudāmiem informācijas avotiem, lai viņi spētu veidot savu viedokli par dažādiem jautājumiem; norāda, ka piekļuve informācijai palielina pārskatatbildību lēmumu pieņemšanā un ir demokrātisku sabiedrību funkcionēšanai būtiski svarīgs elements;

o

o o

54. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei un Komisijai, dalībvalstu valdībām un parlamentiem, Ombudam, citām Savienības struktūrām, birojiem un aģentūrām un Eiropas Padomei.
